

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“___” травня 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030504 «Економіка підприємства»

на тему:

**«РОЗРОБКА ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА
ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В МІСТО (НА ПРИКЛАДІ
М. ОДЕСА)»**

Виконавець:

студентка ФЕУП

Скотник Катерина Миколаївна

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., доцент

Сментина Наталія Валентинівна

/підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	
1.1 Поняття інвестиційної діяльності та необхідність залучення іноземних інвестицій.....	6
1.2. Теоретичні підходи до процесу залучення прямих іноземних інвестицій.....	12
1.3. Зарубіжний досвід залучення в економіку країни прямих іноземних інвестицій.....	16
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ М. ОДЕСА.....	
2.1. Аналіз стану інвестиційної діяльності в місті.....	22
2.2. Іноземне інвестування у структурній модернізації економіки міста.....	30
2.3. Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України.....	37
РОЗДІЛ 3. ЗАХОДИ, СПРЯМОВАНІ НА ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ М. ОДЕСА.....	
3.1. Основні напрями інвестиційної політики в державі та можливості активізації іноземного інвестування.....	46
3.2. Стратегічні завдання формування конкурентного середовища міста та залучення іноземних інвестицій.....	50
ВИСНОВКИ.....	58
Список використаних джерел.....	61
Додатки.....	64

ВСТУП

Актуальність теми. Дослідження проблем інвестування економіки завжди перебувало в центрі уваги економічної науки. Така ситуація зумовлена тим, що, визначаючи процес економічного зростання в цілому, інвестиції мають вплив на всі галузі господарської діяльності. У сучасних умовах господарювання вони є найважливішим засобом забезпечення умов становлення економіки країни, структурних зрушень у народному господарстві, забезпечення технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності на мікро- та макрорівнях. Активізація інвестиційного процесу є одним з механізмів соціально-економічних перетворень.

Аналіз світового досвіду підтверджує, що іноземні інвестиції допомагають вирішенню проблеми недостатності власних грошей як джерела фінансування. При їх ефективному використанні країна може не тільки компенсувати нестачу внутрішніх інвестиційних ресурсів, а ще й підвищити ефективність виробництва та конкурентоспроможності вітчизняної продукції завдяки введенню новітніх технологій та аналізу прогресивного досвіду управління інших країн світу. До того ж, саме залучення іноземних інвестицій виводить країну на світові ринки, налагоджує зв'язки зі світовою економікою та допомагає вийти із кризи.

Прямі іноземні інвестиції є важливим фактором сприяння економічному розвитку країни, регіонів та міст. Оскільки Україна зараз переживає економічну нестабільність (через багатьох причин, найголовніші з них це корупція та військові дії на Сході України), то, відповідно, країна не має належного інвестиційного клімату для залучення іноземних інвестицій в бажаній кількості. Для сприяння покращенню інвестиційного клімату необхідно підвищити інвестиційну привабливість країни та її міст.

Іноземні інвестори під час прийняття рішень завжди приділяють значну увагу оцінці інвестиційного клімату в країні. В економічній літературі проблематикою оцінки інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості країни, визначенню

шляхів їх покращення займаються І. Бланк, С. Гутеквич, М. Мельник, О. Носова, П. Фішер, О. Яковлєв та інші науковці.

Мета дослідження – теоретичні, методичні та прикладні аспекти державної політики залучення іноземних інвестицій в місто.

Для досягнення мети були поставлені наступні **завдання**:

- дослідити поняття інвестиційної діяльності та необхідність залучення іноземних інвестицій;
- розглянути теоретичні підходи до процесу залучення прямих іноземних інвестицій;
- вивчити зарубіжний досвід залучення в економіку держави прямих іноземних інвестицій;
- проаналізувати стан інвестиційної діяльності в місті Одеса;
- виявити місце іноземного інвестування у структурній модернізації економіки міста;
- узагальнити проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України;
- обґрунтувати основні напрями інвестиційної політики в державі та можливості активізації іноземного інвестування;
- розробити стратегічні завдання формування конкурентного середовища міста та залучення іноземних інвестицій.

Об'єкт дослідження – процес залучення іноземних інвестицій в економіку м. Одеса.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних аспектів інвестиційної політики та формування пропозицій відносно активізації іноземного інвестування.

Методи дослідження. У роботі використано: метод системного аналізу, синтезу та узагальнення – для дослідження теоретичних аспектів інвестиційної діяльності; табличний метод – для візуалізації результатів аналізу; графічний – для відображення динаміки прямих іноземних інвестицій в економіку міста, прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одну особу, структури прямих іноземних інвестицій за галузям; метод SWOT-аналізу – для визначення привабливості міста для інвесторів.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження слугували наукові публікації українських і зарубіжних учених з проблематики залучення іноземних інвестицій, нормативно-законодавчі акти України, звіти та аналітичні матеріали державних органів, зокрема Державної служби статистики України, які містять інформацію щодо надходження іноземних інвестицій, та ін.

Результати дослідження “Управління бізнес-процесами міста шляхом розробки та реалізації заходів, спрямованих на залучення іноземних інвестицій” доповідалися на конференції молодих вчених “Глобальні та регіональні аспекти інноваційного розвитку економіки” (28 березня 2019 р., м. Одеса).

ВИСНОВКИ

У роботі досліджуються теоретичні, методичні та прикладні аспекти оцінювання стану, проблем та перспектив залучення іноземних інвестицій в економіку міста Одеси, розроблення заходів щодо покращення інвестиційної привабливості та зроблено наступні висновки:

1. Країни з перехідною економікою не в змозі розвивати господарство без залучення й ефективного використання інвестицій. Використання іноземних інвестицій сприяє забезпеченню потреб національної економіки в необхідній сировині та продукції, стимулює розвиток економічно-ефективних і конкурентоспроможних експортерів, що надає можливість Україні потрапити в систему міжнародного розподілу праці і капіталу.

Нині прямі іноземні інвестиції є важливою умовою здійснення структурної перебудови національної економіки, забезпечення технічного прогресу, покращення показників господарської діяльності підприємства.

2. Залучення іноземних інвестицій в національну економіку має відбуватися на основі селективного підходу: створення сприятливого інвестиційного клімату та інвестування в структуроутворюючі галузі і сфери спільного інвестування. Враховуючи той факт, що конкурентні переваги національної економіки, такі як дешева робоча сила, вільний доступ до ресурсів, вигідне географічне розташування, перестають бути визначальними при виборі інвестиційного середовища для прямих іноземних інвестицій, виникає потреба у переміщенні осередків впливу на інвестиційну діяльність з центрів у регіони. Це призведе до більш динамічного реагування на існуючий стан справ, а також до розроблення ефективного інструментарію управління іноземними потоками капіталу з урахуванням регіональних особливостей.

3. Зарубіжний досвід залучення в економіку країни прямих іноземних інвестицій свідчить, що основними перевагами по залучення іноземних інвестицій є постійне поліпшення інвестиційного клімату країни, підвищення якості та рівня залучення іноземних інвестицій, розширення відкритості та вдосконалення

законодавчого середовища, розвиток зон відкритості, послаблення вимог до прямих іноземних інвестицій, збільшення допустимого обсягу прямих іноземних інвестицій, підвищення рівня життя суспільства.

Одним із найбільш уживаних інструментів інвестиційної політики держави в зарубіжних країнах є використання податкових пільг, до яких належать податковий кредит, податкові знижки та податкові субсидії. У багатьох країнах світу одним із найдієвіших методичних підходів, що відрізняється високою ефективністю та результативністю, є програмно-цільове управління інвестиційною діяльністю.

4. Стан інвестиційної діяльності в місті Одеса характеризують такі показники. На 31 грудня 2018 року обсяг прямих іноземних інвестицій, залучених в економічний розвиток міста Одеси, склав 468,4 млн. долл. США, за період з 2014 року по 2018 рік, обсяг акціонерного капіталу знизився на 137,3 млн.долл.США, або на 22,67 %. За період з 2016 року по 2018 рік, по ведучим країнам-інвесторам, спостерігається зниження обсягу капіталовкладень в економіку міста. Найбільш привабливими галузями для вкладення іноземних інвестицій в Одесі є: промисловість; транспорт та логістика; операції з нерухомості; послуги; професійна, технічна, наукова діяльність; торгівля, ремонт; будівництво; інше.

5. Оцінивши іноземне інвестування у структурній модернізації економіки міста виявлено, що до числа викликів і загроз, які потрібно подолати в українській економіці, належать застарілі структурні деформації, як економіки в цілому, так і її окремих галузей, висока ресурсно- та енергомісткість продукції на фоні фізично та морально застарілих основних фондів, несприятливий діловий клімат, наслідки фінансово-економічної кризи. Проблему для економіки Одеси складають не тільки малі обсяги ПІІ та їх галузева структура, а й глибокі диспропорції існуючі у розподілі інвестицій за галузями. Необхідні ПІІ в реальний сектор економіки. Їх метою має бути створення нових робочих місць, впровадження новітніх технологій, збільшення експорту, імпортозаміщення, створення сучасної інфраструктури.

6. Серед проблем залучення іноземних інвестицій в економіку України основними є: стан економіки, закони та принципи регулювання, політична та економічна нестабільність, політика уряду, відсутність системи поширення

інформації, яка була б легкодоступною для вітчизняних і зарубіжних інвесторів та охоплювала широкий спектр питань щодо можливостей інвестування в Україну. Проблемою є також відсутність пільг в певних регіонах та не раціональна регіональна структура залучення інвестицій.

В Одесі, основною проблемою залучення іноземних інвестицій є недосконалість системи міського самоврядування, яке повноцінно не приводить в дію інструменти підвищення інвестиційної привабливості міста.

7. Основними напрямками реалізації державної інвестиційної політики є: формування прогресивної структури і підвищення конкурентоспроможності, економіки країни її окремих галузей і підприємств; розвиток соціальної сфери і зростання її внеску в збільшення економічного потенціалу країни; підвищення рівня інтеграції національної економіки у світовий економічний науковий і освітній простір.

8. У числі стратегічних завдань формування конкурентного середовища міста та залучення іноземних інвестицій провідні позиції посідає поживлення процесів інвестування в місто за рахунок стимулювання інвесторів, підготовки інформаційно-презентаційних матеріалів, участі у міжнародних виставках, інвестиційних форумах, організації виїзних презентацій інвестиційного потенціалу м. Одеси, участь у семінарах, тренінгах, форумах щодо залучення альтернативних фінансових інструментів для реалізації стратегічних напрямків розвитку міста, налагодження прямих зв'язків з іноземними інвестиційними структурами та інституціями, міжнародними фінансово-кредитними організаціями, а також активізація роботи щодо залучення технічної допомоги у сферу організацій та програм з іноземною участю.

Список використаних джерел

1. Шарп У. Инвестиции. Пер. с англ. Буренина А. Н., Васина А. А. / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бэйли. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 1028 с.
2. Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник / Федоренко В. Г. – 2-ге вид., переробл. и доповн. – К.: Алерта, 2014. – 344 с.
3. Румянцева Е. Е. Новая экономическая энциклопедия / Е. Е. Румянцева. – 3-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 826 с.
4. Макконнелл К. Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика. Пер. с 14-го англ. изд. / К. Р. Макконнелл, С. Л. Брю. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 972 с.
5. Про інвестиційну діяльність : Закон України №1560-XII від 18.09.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
6. Музиченко Т.О. Інвестиції та інвестиційна діяльність: понятійний апарат / Т.О. Музиченко // Сталий розвиток економіки. – 2014. – №3. – С.161-167.
7. Болдуєв М. В. Пряме іноземне інвестування і забезпечення здорового конкурентного середовища в умовах світового процесу глобалізації / М. В. Болдуєв // Актуальні питання удосконалення фінансово-кредитного механізму в Україні. – 2005. – Вип. 3. – С. 253-262.
8. Дишко І. Ю. Теоретичні підходи до процесу залучення прямих іноземних інвестицій / І. Ю. Дишко // Актуальні проблеми економіки. - 2012. - № 5. - С. 102-107.
9. Абышлы Лачын Везир оглы. Формирование инвестиционной политики и общий разбор ее влияния на экономику / Лачын Везир оглы Абышлы // Журнал европейской экономики. – 2010. – № 4. Т. 9. – С. 532–537.
10. Рогач О.І. Міжнародні інвестиції: Теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій: підручник / О.І. Рогач. – К.: Либідь, 2005. – 720 с.
11. Михайлов Д. В. Аутсорсинг. Нова система організації бізнесу: навчальний посібник / Д. В. Михайлов. – М.: КНОРУС, 2006. – 256 с.

12. Касянок К.Г. Міжнародний досвід залучення прямих іноземних інвестицій в умовах фінансових дисбалансів / К. Г. Касянок // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2018. – № 18. – 2018. – Ч. 2. – С. 38–43
13. Ануфриева Л.П. Международное частное право: В 3 т. / Л.П. Ануфриева. – М.: Изд-во БЕК, 2002. Т. 2. – 288 с.
14. Doing Business and Investing in Germany [Електронний ресурс]. – January, 2017, Price-waterhouse Coopers. – 112 p. – Режим доступа: https://www.pwc.com/hu/hu/german_business_group/assets/doing_business_in_germany_guide_2017.pdf.
15. Трунин П.В. Исламская финансовая система : современное состояние и перспективы развития / Трунин П.В., Каменских М.В., Муфтахетдинова М.М. // Институт экономики переходного периода. – 2008. – 67 с.
16. Прямі інвестиції (акціонерний капітал) з країн світу // Головне управління статистики в Одеській області. [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>
17. Синельник Л. С. SWOT-аналіз як один із можливих інструментів оцінки факторів впливу на платоспроможність підприємства / Л. С. Синельник // Економіка та держава. – 2012. – №10. – С. 62–64.
18. Стратегія економічного та соціального розвитку міста Одеси до 2022 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступа: https://omr.gov.ua/images/File/DODATKI_2016/sessia_XII/Strat_05_17.pdf
19. Шурубович А. В. Модернизация экономики в странах СНГ: национальные, региональные и глобальные факторы: научный доклад. - М.: ИЭ РАН, 2008. – С. 60-65.
20. Кавтиш О. П. Модернізація економіки України: теорія і практика здійснення реформ. / О. П. Кавтиш // Ефективна економіка. – 2013. – № 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_1_36
21. Гаврилюк О.В. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України / О. В. Гаврилюк // – Фінанси України. – 2013. – №2. – С. 68-81.

22. Міська цільова програма підтримки інвестиційної діяльності на території міста Одеси на 2019-2021 роки: Рішення Одеської міської ради № 4206-VII від 30.01.2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://omr.gov.ua/ru/acts/council/114620/>
23. Іноземні інвестиції в Україні / За ред. П. І. Гайдуцького. – К. : Редакційновидавниче відділення УкрІНТЕІ, 2004. – 248 с.
24. Герзанич В. М. Основні недоліки та проблеми залучення іноземних інвестицій в Україні./ В. М. Герзани // Ефективна економіка. – 2014 – №4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2015/58.pdf
25. Звіт про виконання Програми підтримки інвестиційної діяльності на території міста Одеси на 2016-2018 роки: Рішення Одеської міської ради № 4205-VII від 30.01.2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.omr.gov.ua/ru/acts/council/114607/>
26. Державний механізм реалізації інвестиційної політики в Україні: автореф. дис. канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Максимова Таїса Володимирівна ; Донец. держ. ун-т упр. - Маріуполь, 2015. - с. 20.
27. Бутник О.О. Активізація інвестиційних процесів в Україні [Електронний ресурс]. Державне управління: удосконалення та розвиток. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=210>.
28. Квач Я. Економічні перспективи світової інвестиційної системи / Я. Квач, В. Коваль, А. Грималюк // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2018. – №1. – С. 49-60.
29. Раманова Ю. С., Герасимчук В. Г. Механізм підвищення ефективності залучення іноземних інвестицій в економіку України. - С. 417-422.
30. Корнійчук О. Стратегія реалізації національних інтересів – конкурентоспроможна модель дій / О. Корнійчук // Економічний часопис – XXI. – 2007, - №5-6. – С. 34-35.